

## PYHITTÄJÄ SIMEON UUSI TEOLOGI

*TT Hannu Pöyhönen*

### **Nuoruusvuodet ja elämä maailmassa**

Pyhittäjä Simeon syntyi todennäköisesti vuonna 957 (tai toisten mukaan vuonna 949) Vähäsä-Aasiassa, Galatian Paflagoniassa. Vanhempiensa toivomuksesta hän meni 11 vuoden iässä Konstantinopoliin setänsä luo, joka oli korkeassa virassa keisarin hovissa, jotta aikanaan itsekin saisi hovissa hyvän aseman.

Ilmeisesti lukiessaan hengellisiä kirjoja hän tajusi pääkaupungissa oman tyhjyytensä ja alkoi etsiä itselleen ohjaajaa, joka opastaisi hänet elävän Jumalan luo. Pitkällisen ja vaikean etsinnän jälkeen pyhittäjä Simeon tapasi Studionin luostarissa elävän pappismunkki Simeon Hartaan, jonka ohjeiden mukaan hän alkoi elää hengellistä elämää ja rukoilla paljon erityisesti öiseen aikaan.

Rukoillessaan kerran 20 vuoden iässä hartaasti ja monin kyynelin pyhittäjä Simeon näki salaperäisen valon, joka täytti hänet kokonaan sekä sai hänet unohtamaan itsensä ja ympäristönsä. Hän puhuu kirjoituksissaan seikkaperäisesti tästä näystä. Näyn vaikutus unohtui kuitenkin pian ja nuorukainen palasi takaisin entiseen elämäänsä, jota hän kuvaa synkin värein, vaikka elikin Kirkon helmassa ja säilytti puhtautensa.

### **Irtaantuminen maailmasta ja kutsu Kristuksen todistajaksi**

Pyhittäjä Simeon näki ilmeisesti 27 vuoden iässä uudelleen tuon mystisen valon, minkä jälkeen hän irtaantui maailmasta. Hän liittyi Studionin luostarin veljestöön, jossa eli kuuliaisuus-suhteessa hengelliselle isälleen, Simeon Hartaalle. Jännitteet Studionin luostarissa pakottivat hänet kuitenkin vuoden päästä jättämään sen ja siirtymään lähellä sijaitsevaan pieneen Pyhän Mamaksen luostariin.

Pyhittäjä Simeon vihittiin 30 vuoden iässä munkiksi ja papiksi sekä asetettiin vuotta myöhemmin vielä luostarinsa johtoon. Tässä vaiheessa hän oli jo tullut Konstantinopolissa laajasti tunnetuksi pyhyydestään ja viisaudestaan, joskin jotkut alkoivat myös panetella häntä. Panettelijat löytyivät ilmeisesti Studionin munkeista, jotka eivät tajunneet hänen hengellistä vaellustaan, sillä tuona aikana monet pitivät hengellisiä armolahjoja ja senkaltaisia asioita saavuttamattomina.

Pyhittäjä Simeon koki voimakkaasti Kristuksen lempeyden ja rakkauden eikä voinut vaieta niistä, sillä ne ovat tarjolla kaikille. Tästä on olemassa erinomaisia kirjallisia kuvauksia häneltä itseltään. Niinpä hän sanoo: “Silloin Sinä katsoit ensi kertaa minut, eksyneen harhailijan, arvolliseksi kuulemaan Sinun äänesi. Sinä puhuit niin lempeästi minulle, joka vapisin järkytyksestä ja ihmetyksestä ja ajattelin itsekseni: ‘Mitä tämä kunnia ja tämä kirkas valo oikein tarkoittavat? Millä tavalla ja mistä hyvästä minut on katsottu kelvolliseksi kokemaan tällaisia hyvyyskysymyksiä?’ Ja Sinä sanoit: ‘Minä olen Jumala, joka olen sinun tähtesi tullut ihmiseksi. Ja koska sinä olet etsinyt minua kaikesta sielustasi, sinä olet tästä lähtien minun veljeni, minun kanssaperilliseni ja minun ystäväni.’”

Tällaisten hengellisten kokemusten perusteella pyhittäjä Simeonissa kypsyi luja vakaumus siitä, että Kristus kutsuu ihmisiä luokseen hänen kauttaan. Hän kuvaa tätä seuraavasti: “Miten

me voisimme vaieta tällaisesta Jumalan armon runsaudesta tai haudata maahan Häneltä saamamme talentin kiittämättömien ja typerien palvelijoiden tapaan? Se on aivan samaa kuin se, että joku veljesrakas kerjäläinen pyytää almuja joltakulta Kristusta rakastavalta ja armeliaalta ihmiseltä, saa häneltä muutaman kolikon ja rientää heti iloissaan köyhien toveriensa luo kertomaan almusta, osoittaa heille, keneltä kolikon sai, ja kehottaa heitä kiiruhtamaan anteliaan ihmisen jälkeen, jotta hekin saisivat häneltä pari kolikkoa. Elleivät toiset usko häntä, hän avaa kouransa ja näyttää kolikkonsa, jotta he uskoisivat häneen, kokoaisivat voimansa ja kiiruhtaisivat pian anteliaan ihmisen perään. Aivan samalla tavoin minä, nöyrä, köyhä ja kaikesta hyvästä osaton, kaikkien teidän palvelijanne, sain käytännössä kokea, miten ihmisrakas ja myötätuntoinen Jumala on. – – Minä, kaikkeen armoon kelpaamaton, sain Häneltä armon enkä pysty piilottamaan sitä sieluni syvyyksiin, vaan kerron näistä Jumalan lahjoista kaikille teille, isilleni ja veljilleni, ja yritän voimieni mukaan selittää, minkä talentin Jumala on minulle antanut. Minä avaan kourani ja näytän teille. Enkä minä puhu siitä vaivihkaa tai salaa, vaan huuდან kovalla äänellä: ‘Kiiruhtakaa, veljet, kiiruhtakaa!’ ja osoitan teille Herran, joka antoi minulle almun, vaikka minä en osoitakaan Häntä sormellani vaan sanoillani. – – Siksi minäkään en kestä olla puhumatta niistä Jumalan ihmeistä, jotka minä olen saanut nähdä ja kokea omaakohtaisesti, vaan kerron niistä kaikille muillekin aivan kuin seisaisin Jumalan edessä.”

Kohtaamastaan vastustuksesta huolimatta pyhittäjä Simeon ei kuitenkaan perääntynyt, sillä hänestä kaikkein vaarallisin harhaoppi on juuri luulla, ettei Jumalan kirkolla enää ole samaa hengellisten lahjojen täyteyttä kuin sen kullanhoitoisina varhaisaikoina. Hän sanoo: “Minä – – kutsun harhaoppisiksi niitä, jotka väittävät, ettei meidän aikanamme ja meidän keskuudessamme muka olisi ketään, joka kykenisi noudattamaan Evankeliumin käskyjä ja josta voisi tulla pyhien isien kaltainen. Etenkin hurskaat ja toiminnallisesti kilvoittelevat – – samoin kuin Jumalaa rakastavaan katselemiseen vaipuneet voivat valaistua ja saada Pyhän Hengen ja nähdä Pojan ja Isän Hänen kauttaan. Tämä harhaoppi on aivan yleinen, jos niin voi sanoa, sillä se ylittää muut harhaopit. Ne, jotka sanovat näin, kiistävät kaikki pyhät kirjoitukset.” Puolustautuen hän lausui myös: “Nämä Kristuksen viholliset sanovat: ‘Se on mahdotonta, mahdotonta.’ Kerro minulle, miksi se olisi mahdotonta! Kerro minulle, minkä kautta pyhät alkoivat loistaa jo täällä maan päällä ja heistä tuli soihtuja, jotka valaisivat maailmaa! Jos se olisi mahdotonta, hekään eivät olisi koskaan voineet loistaa ja levittää valoaan, sillä hekin olivat ihmisiä, aivan kuin mekin. Heillä ei ollut mitään sen enempää kuin meilläkään, vain heidän pyrkimyksensä hyvyteen, uutteruutensa, kärsivällisyytensä ja rakkautensa Jumalaan olivat suuremmat kuin meidän. Hanki sinäkin nämä ominaisuudet, niin kivettynyt sielusi muuttuu kyynelten lähteeksi. Vaikka sinä itse et tahtoisikaan kestää ahdistusta ja vastoinkäymisiä, älä silti väitä, että se olisi mahdotonta.”

### **Päättäväinen luostarinuudistaja**

Pyhittäjä Simeonin aikaan Pyhän Mamaksen luostari oli surkeassa kunnossa, mutta hän sai sen kukoistamaan sekä ulkoisesti että sisäisesti. Nuorena johtajana hän pyrki ohjaamaan alaisuudessaan kilvoittelevia veljellisesti mutta silti samalla päättäväisesti aktiivisen ja tietoisien hengellisen elämän suuntaan. Hän tunsu voimakkaasti vastuunsa kaitsettavistaan ja oli valmis kuolemaankin heidän puolestaan.

Ensimmäisessä saarnassaan luostarin igumenina hän sanoo veljestölle: “Niin, veljeni, minä rukoilen teitä, ettette halveksisi minun anelujani ja rukouksiani – – vaan antaisitte oman tahdonne minun haltuuni, jotta te voisitte sen hylättyänne alkaa elää kuin Kristuksen marttyyrit ja kärsimyksenkantajat. Ja tästä päivästä alkaen minä aion yhä uudestaan ja uudestaan panna alttiiksi oman sieluni ja ruumiini teidän puolestanne aina vapaaehtoiseen kuolemaan saakka.” Pyhittäjä Simeon myös rukoili hartaasti, että Jumala pelastaisi taivaalliseen valtakuntaansa

niin hänet kuin hänen alaisuudessaan kilvoittelevatkin: “Ja niillä vaiheilla, jotka Sinä itse tiedät, lue meidät kaikki opetuslastesi ja valittujesi joukkoon, jotta me saisimme kaikki yhdessä nähdä Sinun jumalallisen kunniasi ja nauttia Sinun sanomattomista hyvyyksistäsi, oi Kristus!”

Pyhittäjä Simeonin persoona alkoi vetää voimakkaasti puoleensa ihmisiä ja luostariin tuli paljon uusia kilvoittelijoita kaikista säädyistä ja monista maista sekä monet vaikutusvaltaiset konstantinopolilaiset kävivät tapaamassa häntä. Toisaalta pyhittäjän ankarilta vaikuttaneet saarnat tekivät jotkut munkeista mietteliäiksi ja saivat heidät pohtimaan lähtöä luostarista. Joidenkuiden mielestä pyhittäjä taas puhui aivan liikaa omasta hengellisestä elämästään.

Näyttää siltä, että käytännössä veljestö jakautui kahteen leiriin. Pyhittäjä sai usein kokea jääneensä yksin ja kärsi siitä, ettei hänen paimenenrakkautensa saanut vastakaikua laumassa.

### **Vainotuksi omassa luostarissaan**

Kun pyhittäjä Simeon oli palvellut Pyhän Mamaksen luostarin igumenina noin 15 vuotta, kolmisenkymmentä munkkia alkoi avoimesti kapinoida häntä vastaan. He keskeyttivät hänet väkipakolla, kun hän tapansa mukaan saarnasi aamupalveluksessa, hyökkäsivät hänen kimppuunsa ja aikoivat karkottaa hänet luostarista. Pyhittäjä pysyi kuitenkin levollisena ja jäi hymyssä suin seisomaan paikoilleen, niin että kapinoitsijat vetäytyivät taemmas, kuten Kristuksen pidättäjät aikanaan (Joh. 18:6). He ryntäsivät meluten ulos kirkosta, menivät patriarkaattiin ja esittivät siellä valituksena igumenistaan patriarkka Sisinniokselle.

Asiaa tutkittuaan patriarkka vakuuttui siitä, että pyhittäjä Simeon oli oikeassa ja karkotti siksi kapinoitsijat luostarista. Pyhittäjän vetoamuksesta rangaistus kumottiin kuitenkin pian, ja kapinaan syyllistyneet palasivat takaisin pyhän Mamaksen luostariin. Pyhittäjä Simeonin elämäkerran tekijän, pyhittäjä Niketas Stithatolaisen, mukaan luostariin palasi harmonia, ja sen veljestö kohosi korkealle hengellisessä elämässä.

Kapinan päätyttyä pyhittäjä palveli luostarinsa johtajana vielä kymmenen vuotta, minkä jälkeen hän luopui vapaaehtoisesti paimensauvastaan. Syynä tähän oli pyhittäjän tuntema kaipuu päästä jälleen harjoittamaan hänelle rakasta vaikenemiskilvoitusta. Pyhittäjä jäi kuitenkin Pyhän Mamaksen luostariin, jossa hän eli täydellisessä kuuliaisuudessa uudelle igumenille.

### **Keskelle suuria koettelemuksia**

Mamaksen luostarikapinan jälkeen pyhittäjä Simeonia vastustettiin edelleenkin, mutta tällä kertaa luostarin ulkopuolelta. Vastarinta henkilöityi entiseen Nikomedian metropoliitta Stefanokseen, jolla oli merkittävä asema patriarkaatissa.

Metropoliitta Stefanos oli hyvin oppinut henkilö, mutta hän edusti pyhittäjä Simeoniin nähden täysin toisenlaista, hengellisestä elämästä irtaantunutta skolastista teologiaa. Niketas Stithatolaisen mukaan perimmiltään kyse oli kuitenkin siitä, että metropoliitta tunsu kateutta pyhittäjää kohtaan, koska tätä kunnioitettiin enemmän kuin häntä. Ristiriita näiden kahden henkilön kesken paheni, kun metropoliitta Stefanos julkisesti esittämällään vaikealla teologisella kysymyksellä koetti saada oppimattomana pitämänsä pyhittäjän ansaan, mutta joutuikin itse nolatuksi.

Tämän jälkeen metropoliitta alkoi syyttää pyhittäjä Simeonia ennen kaikkea siitä, että hän vietti oma-aloitteisesti ja poikkeuksellisen näyttävästi edesmenneen hengellisen isänsä, Si-

meon Hurskaan, kuoleman muistopäivää pyhälle osoitetuin menoin. Metropoliitta Stefanos sai kannattajia patriarkan lähipiiristäkin ja sinnikkäin panetteluin voitti lopulta puolelleen jopa patriarkan.

Jälleen kerran pyhittäjä kutsuttiin patriarkaattiin kuultavaksi. Saadakseen riidan rauhoittumaan patriarkka vaati häntä viettämään hengellisen isänsä muistojuhlaa vaatimattomammin ja vain munkkien parissa. Pyhittäjä kieltäytyi tottelemasta, sillä hänestä se olisi käytännössä merkinnyt sitä, että hän olisi irtisanoutunut hengellisestä isästään.

Metropoliitta Stefanoksen vaatimuksesta Simeon Hartaan ikoneista poistettiin aluksi attribuutti ”pyhä” ja lopulta itse ikonitkin tuhottiin aivan yhtä brutaalisti kuin ikonoklasmin aikakaudella. Pyhittäjä laati laajan apologian, joka luettiin piispain synodissa. Apologian vaikuttavuudesta huolimatta synodi tuomitsi pyhittäjän maanpakoon tammikuun 3. päivänä joko vuonna 1019 tai vuonna 1020 (toisten mukaan vuonna 1009). Näin päättyi pyhittäjä Simeonin elämässä lähes kuuden vuoden raskas jakso, jona hän oli jatkuvien panettelujen kohteena valtakunnan pääkaupungissa ja jonka aikana – kuten elämäkerran kirjoittaja sanoo – häntä raahattiin tuomioistuimesta toiseen.

### **Karkotettuna**

Pyhittäjä Simeon asettui karkotuspaikkaansa Konstantinopolia vastapäätä olevalle lahdelle, Palukitonin kylän liepeille, yksin, ilman ruokaa, asianmukaisia vaatteita ja muuta vastaavaa, vaikka oli kylmä talvi. Kiitettyään ensin kaikesta Jumalaa pyhittäjä löysi erään kukkulan juurelta pyhälle Marinalle omistetun raunioituneen pikkukirkon. Siellä hän ensi töikseen luki vuorokauden ajankohdan edellyttämän hetkipalveluksen ja kirjoitti sitten metropoliitta Stefanokselle tilanteen johdosta kohteliaan mutta hieman sarkastisen kirjeen.

Metropoliitta Stefanoksesta kirje oli vain naamioitu nöyryyden pukuun, ja se sai hänet raivoihinsa. Siksi metropoliitta vaati, että patriarkka lähettäisi Pyhän Mamaksen luostariin miehiä etsimään rahaa, jota pyhittäjä muka oli kätkenyt sinne runsaasti hengellisen isänsä muistojuhlan viettoa varten. Etsijät eivät löytäneet luostarista mitään aarretta, mutta rikkoivat sen sijaan kaiken eteensä osuneen.

Pyhittäjä Simeon ei kuitenkaan masentunut tapahtuneesta, vaan kunnosti hengelliseltä lapseltaan lahjaksi saamansa Pyhän Marinan kirkon ja rakensi sen yhteyteen pienen luostarin, jossa hän alkoi kilvoitella erään seuraajansa kanssa. Lisäksi pyhittäjä lähetti patriarkalle vaikutusvaltaisen hengellisen lapsensa mukana kirjeen, joka luettiin piispain synodissa.

Patriarkka alkoi vähitellen pelätä Konstantinopolin ylhäisön puuttuvan pyhittäjä Simeonin kohteluun ja kutsui hänet jo vuoden tai parin kuluttua takaisin Konstantinopoliin. Pyhittäjä otettiin vastaan suurin suosionosoituksin. Patriarkka ilmoitti jopa haluavansa vihkiä hänet piispaksi, mutta pyysi häneltä hieman suurempaa maltillisuutta hengellisen isänsä muistojuhlien vietossa.

Pyhittäjä Simeon ei kuitenkaan suostunut kompromissiin hengellisen isänsä muistojuhla-asiassa, minkä lisäksi hän kieltäytyi palaamasta Pyhän Mamaksen luostariin, josta hänet oli karkotettu. Kuultuaan ratkaisun patriarkka antoi hänelle vapaat kädet viettää muistojuhlia niin kuin hyväksi näki, ja siten tämä outo riita sai lopulta päätöksensä. Syvimmiltään riidassa kuitenkin oli kyse metropoliitta Stefanoksen antipatiasta pyhittäjä Simeonia kohtaan – tai kenties paremmin sanoen, kuten pyhittäjä itse tilanteen näki, paholaisen vihasta niitä ponnistuksia kohtaan, joilla hän pyrki uudistamaan hengellistä elämää Kirkossa.

## Elämän viimeiset vaiheet

Syntyneen sovinnon jälkeen pyhittäjä Simeon palasi vapaaehtoisesti Pyhän Marinan luostariin, entiseen karkotuspaikkaansa, ja kokosi sinne oman pienen laumansa. Useimmat hänen kuuluisista Jumalallisen rakkauden hymneistään ovat juuri tältä ajalta.

Pyhittäjän maine karismaattisena vanhuksena levisi laajalle, ja monet riensivät hänen luokseen. Pyhän Marinan luostarissa hän sairastui vakavasti ja joutui vuoteenomaksi. Sitkeä suolistoverenvuoto uuvutti hänet niin täysin, ettei hän jaksanut enää liikkua, vaan häntä jouduttiin kantamaan ja kääntämäänkin nostolaitteen avulla. Kun hän oli tällaisessa kurjassa tilassa, häntä hoitanut munkki näki eräänä yönä hänen leijailevan ilmassa vähintään neljän kyynärän korkeudella ja rukoilevan Jumalaa sanomattoman valon keskellä!

Elettyään karkotuspaikassaan 13 vuotta pyhittäjä Simeon kuoli 78 vuoden (toisten mukaan 73 vuoden) iässä maaliskuun 12. päivänä 1035 (toisten mukaan 1022). Pyhittäjä Simeonin käsistä hänen oppilaansa, jotka olivat kokoontuneet hänen luokseen, veisasivat hänelle hautausveisuja palavat tuohukset käsissään. Hyvin mahdollisesti paikalla itse ollut pyhittäjä Niketas Stithatolainen kuvaa hengellisen isänsä kuolemaa kauniisti: “Oppilaat veisasivat yhä, kun pyhittäjä Simeon pani kätensä ristiin, ojentautui kunnioittavasti ja lausui hiljaa ja rauhallisesti: ‘Sinun käsiisi, Valtias Kristus, minä annan henkeni.’ Tällä tavoin Kristuksen valaisema ja paljon kärsinyt kilvoittelija jätti iloiten kärsivällisen ja paljon kärsineen ruumiinsa ja siirtyi Herran luokse. – – Vanhurskas siirtyi vanhurskasten joukkoon, pyhittäjä pyhittäjien joukkoon, teologi teologien joukkoon, pyhittäjämarttyyri ja tunnustaja ja suuri Kristuksen Kirkon opettaja siirtyi tunnustajien, opettajien, pyhittäjämarttyyrien ja parantajien joukkoon.”

Pyhittäjä oli kuitenkin itse saanut Jumalalta jo edeltäkäsin tiedon kuolemastaan, samoin kuin myös maallisten jäännöstensä ylösnostamisesta 30 vuoden kuluttua. Pyhittäjä Simeonin pyhät jäännökset todella nostettiin hänen ennustuksensa mukaisesti 30 vuoden päästä hänen hautaamisestaan, ja niistä levisi ilmoille voimakas hyvä tuoksu.

Pyhittäjä Niketaksen ponnisteluista huolimatta pyhittäjä Simeonin maine pyhänä ei levinnyt laajalle, ja pian pyhittäjä Simeonin kuoleman jälkeen hänen kirjoituksensakin painuivat unohduksiin. Athosvuorella ne kuitenkin säilyivät ja hesykasmia koskevan riidan yhteydessä tulivat uudelleen yleisempään tietoisuuteen.

Siitä huolimatta, että pyhittäjä Simeonin laaja-alaista muistelua Kirkossa pyhänä saatiinkin odottaa yllättävän pitkään, häntä kohtaan jo varhain tunnettu kunnioitus näkyy muun muassa hänen aikalaistensa hänelle antamasta lisänimestä Uusi Teologi. Vaikka nimitys olisikin ollut alun pitäen pilkkanimi, se ei olisi voinut vakiintua pyhittäjä Simeonin epiteetiksi lähes välittömästi, ellei häntä olisi todella pidetty hengellisesti poikkeuksellisen merkittävänä persoonallisuutena. Kuten tunnettua, teologin nimitystä Ortodoksinen kirkko käyttää vain kolmesta henkilöstä: Kristukselle rakkaasta apostoli ja evankelista Johanneksesta, mystikkona tunnetusta pyhästä Gregorios Naziansilaisesta sekä nyt tarkasteltavasta pyhittäjä Simeonista.

## Lopuksi

Pyhittäjä Simeon yhdistyy ihmisten mielissä lähes automaattisesti mystisiin kokemuksiin jumalallisesta valosta. Valon näkeminen ei kuitenkaan ollut hänelle kristillisen elämän huippu ja keskipiste, vaan yhteys Kristukseen. Jumalan näkeminen on silti pyhittäjä Simeonin mukaan olennainen osa kristillistä elämää, sillä osallisuus ylösnousemukseen, johon Jumalan näkeminen tunnustetusti liittyy, alkaa jo maan päältä. Pyhittäjä Simeonin mukaan ihmisen on mah-

dollista kokea tietoisesti armo jo tässä elämässä, jopa hengellisen katselun ylevimmät muodot – itse asiassa juuri se on kristityn päämäärä.

Tämän lisäksi pyhittäjä Simeonin toiminnassa merkittävää on se, ettei hän osoittanut saarnojaan erakoille ja eristäytyjille, vaan aivan tavallisille munkeille, jotka kilvoittelivat pääkaupungin yhteiselämäluostareissa ja joiden hengellinen elämä ei ollut mitenkään korkealla tasolla, vieläpä maallikoille. Hänen opetuksensa on kristinuskon katolista totuutta, joka koskee kaikkia Kirkon jäseniä kaikkialla kaikkina aikoina. Innoittavana mutta samalla velvoittavana se siis koskee kaikkia ortodoksikristittyjä myös tänään.

Hänen erityisestä annistaan Kirkolle on sanottu: “Pyhittäjä Simeon yhdisti Ortodoksisen kirkon mystisen, Jumalaa rakastavaan katselemiseen keskittyneen suuntauksen kinobialuostareihin ja Kirkon toiminnalliseen kilvoitusperinteeseen” (Arkipiispa Vasili Krivošein, Pyhittäjä Simeon Uusi Teologi, s. 60). Toisin sanoen pyhittäjä Simeon hävitti eräissä mielessä raja-aidan erakkojen ja yhteiselämäluostareissa kilvoittelevien väliltä ja asetti heidät hengellisessä elämässä yhden ja yhteisen päämäärän eteen, joka on yhdistyminen Jumalaan.

Pyhittäjä Simeon Uuteen Teologiaan liittyviä tekstejä löytyy suomen kielellä jonkin verran Filokaliasta. Hänen omia tekstejään ovat “Käytännön kilvoittelusta ja Jumalan tuntemisesta” (Fil. III, 94–130) ja “Uskosta” (Fil. IV, 313–324). Välillisesti hänen persoonaansa valaisevat myös hänen hengellisen isänsä, Simeon Hartaan, teksti “Kilvoitusohjeita” (Fil. III, 76–92) ja hänen hengellisen lapsensa, Niketas Stithatolaisen, tekstit “Käytännön kilvoitteluelämästä” (Fil. III, 131–169), “Mielen puhdistamisesta” (Fil. III, 170–213) ja “Rakkaudesta ja elämänsävaelluksen täydellisyydestä” (Fil. IV, 214–262). Lopetan alustukseni lainaamalla Filokaliasta hänen alussa mainitsemaani, kuuluisaa nuoruuden näkyään jumalallisesta valosta (Fil. IV, 314–316):

*Konstantinopolissa asui aivan äskettäin eräs Georgios-niminen komea nuorukainen. Hän oli kaksissakymmenissä ja herätti pukeutumisellaan sekä esiintymisellään ja kävelytyylillään huomiota siinä määrin, että jotkut pelkästään sillä perusteella muodostivat hänestä huonon käsityksen – nimittäin ne jotka kiinnittävät huomionsa vain ulkonaisiin ja arvostelevat ilkeämielisesti toisia. Tämä nuorukainen tutustui erääseen pyhään munkkiin, joka eli yhdessä kaupungin luostareista. Tälle munkille hän paljasti sisimpänsä mitään salaamatta ja sai häneltä muistutukseksi pienen käskyn (“pieni käsky” tarkoittaa pientä rukoussääntöä, eli munkki määräsi Georgiokselle vähimmäismäärän päivittäin luettavia rukouksia). Lisäksi nuorukainen pyysi munkilta jotakin kirjaa, joka sisältäisi kertomuksia munkkien elämästä ja heidän käytännön kilvoittelustaan ja niin hän sai luettavakseen munkki Markuksen kirjoituksen “Hengellisestä laista”. Nuorukainen otti kirjan aivan kuin itse Jumala olisi sen hänelle lähettänyt. Ja toivoen saavansa suurta hyötyä lukemisestaan hän luki koko teoksen huolellisesti ja hartaasti. Ja tosiaankin hän hyötyi kaikesta lukemisestaan, mutta ainoastaan kolme kohtaa kirjasta niin sanoakseni iskeytyi lujasti hänen sydämeensä. Ensimmäinen kohta oli: “Sielun terveyttä tavoitellessasi kuuntele tarkkaan omantuntosi ääntä. Tee kuten se käskee, niin se on sinulle hyväksi.” Toinen oli tämä: “Joka odottaa Pyhän Hengen ilmestystä ennen kuin on täyttänyt käskyt, on sen kaltainen, joka myy itsensä orjaksi, mutta pyytää jo samalla myös vapautuskirjaa.” Ja kolmas: “Joka rukoilee vain huulillaan ilman hengellistä tietoa, on sen sokean kaltainen, joka huusi: ‘Daavidin poika, armahda minua!’ Mutta kun tuo sokea oli saanut näkönsä ja näki Herran, hän ei enää kutsunut Häntä Daavidin pojaksi, vaan tunnusti Hänet Jumalan Pojaksi ja kumarsi Häntä.”*

Nämä luettuaan nuorukainen ensin ihmetteli, mutta sitten uskoi, että huolehtimalla omastatunnosta hän hyötyy, toteuttamalla käskyt oppii tuntemaan Pyhän Hengen vaikutuksen ja Hengen armo avaa hänen hengelliset silmänsä ja hän saa nähdä Herran. Kiihkeä rakkaus Herraan haavoitti hänen sydämensä ja toivon innoittamana hän alkoi etsiä Kauneuden näkymätöntä Alkulähdettä. Hän ei tehnyt mitään muuta – niin hän myöhemmin vannottamalla vakuutti – kuin noudatti joka ilta sitä “pientä käskyä”, jonka pyhä vanhus oli hänelle antanut, ja sen jälkeen kävi levolle. Ja kun omatunto sanoi hänelle “Tee vielä maahankumarruksia, lue vielä psalmeja ja lausu vielä ‘Herra armahda’, jaksat kyllä”, hän totteli sitä auusti ja epäröimättä, aivan kuin itse Jumala olisi puhunut hänelle, ja teki kaiken niin kuin omatunto sanoi. Hän ei enää koskaan käynyt levolle, niin että omatunto olisi syyttänyt häntä sanoen: “Miksi et tehnyt sitä tai tätä?” Näin hän totteli omaatuntoaan kaikessa mitään sen kehotusta laiminlyömättä ja se lisäsi hänelle päivä päivältä yhä enemmän rukouksia, niin että hänen iltarukouksensa muutamassa päivässä pitenivät melkoisesti.

Päiväsaikaan Georgios hoiteli erään patriisin taloutta, kävi joka päivä keisarin palatsissa ja huolehti kaikista jokapäiväisen elämän asioista. Näin ei kukaan osannut aavistaa, mitä hän teki iltaisin. Joka ilta juoksivat kyynelvirrat hänen silmistään ja hän lankesi tuon tuostakin polvilleen ja kumarteli maahan asti. Rukoillessaan hän seisoj liikkumatta jalat tiukasti yhdessä ja luki rukouksia Jumalansynnyttäjälle tuskaisin sydämin, huokaillen ja kyneleitä vuodattaen. Hän lankesi Herran puhtaimpien jalkojen juureen, aivan kuin Herra itse olisi ollut ruumiillisesti läsnä, ja sokean tavoin pyysi Häneltä armahdusta, että alkaisi nähdä sielunsa silmillä. Ja kun hän rukoili ilta illalta yhä enemmän, jatkuivat hänen iltarukouksensa puoleen yöhön. Rukoillessaan hän seisoj suorana kuin pylväs vähäkään herpaantumatta tai veltostumatta. Hän ei edes liikutellut jäseniään eikä vilkuillut sivuilleen tai kohottanut katsettaan.

Eräänä iltana, kun Georgios taas seisoj rukoilemassa ja lausui pikemminkin mielessään kuin suullaan “Jumala, ole minulle syntiselle armollinen”, jumalallinen valo laskeutui leimahtaen ja täytti koko huoneen. Nuorukainen ei enää tiennyt missä oli ja unohti täysin olevansa seinien sisällä ja katon alla. Kaikkialla hän näki vain valoa eikä tuntenut maata jalkojensa alla. Hän ei pelännyt putoavansa, ei liioin kantanut mitään huolta maallisista eikä tuntenut mitään muutakaan mitä fyysiset ihmiset yleensä tuntevat – mitään tällaista ei tullut hänen mieleensä, vaan hän oli kokonaan aineettomassa valossa ja näytti kuin hän olisi itsekin muuttunut valoksi. Hän unohti koko maailman ja kylpi kyynelissä ja sanoin kuvaamaton ilo ja riemu täyttivät hänet kokonaan. Siitä hänen mielensä kohosi taivaaseen ja näki siellä toisen, vielä kirkkaamman valon. Ja sen valon piirissä hän hämmästykseseen näki sen enkelimäisen munkkivanhuksen, joka oli antanut hänelle tuon “pienen käskyn” ja kirjan.

*Valamon kansanopiston seminaari “Simeon Uusi Teologi ja Gregorios Palamas: toisen vuosituhannen lahja Kirkolle” 08.10.2005*